

Katsaus kuntien jalkautuvaan nuorisotyöhön

”Jalkautuminen nuorisotyössä tarkoittaa sitä, että ollaan liikekannalla, mennään erilaisiin paikkoihin eri kulkupeleillä tekemään nuorisotyötä.”

- Jouni Alaraatikka

Tässä katsauksessa esitellään kunnallista jalkautuvaa nuorisotyötä esimerkkien kautta. Esimerkkeinä toimivat Kittilän, Oulun, Tampereen ja Espoon jalkautuva nuorisotyö tekijöidensä kertomana. Katsauksessa kuntien jalkautuvasta työstä kertovat henkilöt ovat mukana Kanuunan Julkisten tilojen nuorisotyön verkostossa. Katsaus pohjautuu haastatteluihin ja verkoston avoimissa kokoontumisissa käytyihin keskusteluihin.

Julkisten tilojen nuorisotyön verkoston toimintaan osallistuu julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa nuorisotyötä tekeviä ammattilaisia ympäri Suomen. Verkosto toimii heidän vertaiskehittämisfooruminaan. Verkosto tapaa säännöllisesti sekä kasvokkain että verkkovälitteisesti. Tapaamisissa vaihdetaan kuulumisia ja käytäntöjä ja keskustellaan ajankohtaisista ilmiöistä.

Eroja ja yhteneväisyyksiä

Avoin nuorisotyö on perinteisesti tarjonnut fyysisen tilan kohtaamisille nuorisotiloilla. Jalkautuvassa nuorisotyössä hakeudutaan nuorten luontaisiin toimintaympäristöihin. Vaikka nuorisotyön toimintaympäristöt ovat laajentuneet ja laajenevat koko ajan, ydin pysyy samana: työn keskiössä on nuorten kohtaaminen ja läsnäolo.

Korona-aika nosti jalkautuvan nuorisotyön vahvasti esille koko maassa ja julkisessa keskustelussa. Kun nuorisotilat monissa kunnissa olivat kiinni, nuorisotyötä tehtiin jalkautuen muihin nuorten suosimiin kokoontumispaikkoihin. Joissakin kunnissa jalkautuvaa nuorisotyötä on tehty jo ennen koronaa säännöllisesti. Toisissa kunnissa se jäi uudeksi työmuodoksi koronan jälkeen.

Jalkautuvalla nuorisotyöllä ei ole yhtä yhtenäistä toteuttamismallia, kuten ei nuorisotyöllä yleensä ole. Jalkautuvaa nuorisotyötä kunnissa tehdään monilla eri tavoilla, resursseilla ja tavoitteilla. Paljon yhteneväisyyksiä kuitenkin löytyy.

Yhteistä kaikille on

- Jalkautuva nuorisotyö menee sinne, missä nuoret ovat.
- Jalkautuva nuorisotyö tarjoaa turvallisia kohtaamisia ammattiaikuiden kanssa nuorten omaehtoisen vapaa-ajanvieton toimintaympäristöissä julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa.
- Kohtaamiset tapahtuvat nuorten ehdoilla pääosin virka-aikojen ulkopuolella.
- Kohtaamiset ilman seiniä ovat nopeita ja luottamusta voidaan rakentaa hyvinkin kauan.
- Erityisen merkityksellisenä nähdään työntekijöiden pysyvyys ja työn pitkäjänteisyys.
- Jalkautuvassa työssä pohditaan turvallisemman tilan luomista myös seinättömissä kohtaamisissa.

Pienemmässä kunnassa nuorisotyön eri työmuodot limittyvät helpommin toisiinsa, isommissa kaupungeissa työmuodot voivat sijaita eri yksiköissä. Kaikki eri työmuodot ovat kuitenkin osa nuorisotyön kokonaisuutta ja saumaton yhteistyö hedelmällisintä. Jalkautuvaa työtä voidaan tehdä esimerkiksi työparina alueellisten nuorisotyöntekijöiden kanssa, joilla on ko. alueen ja nuorten tuntemus.

Työntekijöiden moninaisuus, esimerkiksi erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat, ovat eduksi jalkautumisissa. Jos nuori pystyy kommunikoimaan omalla äidinkielellään, auttaa se jään rikkomisessa nopeissa kohtaamisissa. Jalkautuvassa nuorisotyössä pohditaan samaa kuin muussakin nuorisotyössä: miten laadukasta jalkautuvaa nuorisotyötä ja kohtaamisia arvioidaan ja mitataan? Miten omaa työtä tehdään näkyväksi?

KITILÄ

Jouni Alaraatikka
Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja
Kittilän nuorisotoimi

Kittilässä jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään kiinteänä osana kunnan nuorisotyön kokonaisuutta. Jalkautuvaa työtä tehdään arjessa joustavasti ja tarvelähtöisesti sekä erilaisissa alueen tapahtumissa.

Kittilä on asukasluvultaan melko pieni, mutta välimatka kunnan päästä päähän on noin 200 kilometriä. Nuoria palvellaan viemällä sivukyliin erilaista toimintaa, muun muassa kunnan vuokraamalla autolla, jota kutsutaan Ahmapiiliksi. Käytössä on myös kunnan leasingautoja ja työntekijöiden omia autoja. Nuoret voivat kutsua Ahmapiiliin tiettyyn paikkaan sosiaalisen median kanavia käyttäen. Kittilässä sijaitsee myös Levin matkailukeskus, jonne tulee nuoria eri puolilta Suomea. Heitä kohdataan kylillä yhtä lailla kuin paikallisiakin nuoria.

”Kun tuonne Levin Ässäkaupan pihalle ajaa Ahmapiiliin, niin huoltajat tulee helposti kyselemään, että miten meidän junnuilla menee”, kertoo Alaraatikka.

Pienessä kunnassa tiedetään usein, mitä nuoret ovat tekemässä tai suunnittelemassa, jolloin nuorisotyö voi ennakoida ja jalkautua esimerkiksi tietylle alueelle. Kaikki nuoret tunnetaan ja heidät on mahdollista tavoittaa. Jalkautuvassa nuorisotyössä tehdään myös tietynlaista imagotyötä. Pienessä kunnassa on mahdollisuus tehdä näkyväksi kunnan nuorisotyötä, sen sisältöjä ja palveluita laajasti huoltajille ja kuntalaisille.

Jalkautuvassa nuorisotyössä oleellista on olla saatavilla, mutta kohtaamisia ei tyrkytetä. Jalkautumisia tehdään usein nuorisotaloiltojen jälkeen ja/tai ohessa ja kesäaikaan muutenkin. ”Aina nuori ei tarvitse tai halua erityistä tai vahvempaa tukea. Kasvuun kun kuuluu monenlaista ja joskus riittää, kun voidaan

käydä porisemassa, jalkautua esimerkiksi sivukylien nuorten pariin, jos sieltä on haastavaa päästä mihinkään”, Alaraatikka kertoo.

Samat nuorisotyöntekijät tekevät Kittilässä työtä nuorisotiloissa, jalkautumisissa, ryhmätyksissä ja leireillä. Ohjaajat tulevat tutuksi ja luottamus rakentuu helpommin. Yhteistyötä muiden toimijoiden, kuten sosiaalityön, poliisin ja seurakunnan kanssa tehdään sujuvasti, kun kaikki tuntevat toisensa. Yhteistyötahot voivat olla kunnan nuorisopalveluiden mukana jalkautumassa ja tarjoamassa tarvittaessa muuta tukea. Myös huoltajat voivat lähteä mukaan jalkautumaan.

”Kittilän kunnan nuorisopalvelujen jalkautuva työ on ensiarvoisen tärkeää ja hienosti järjestettyä toimintaa. Erityismaininnan ansaitsee Ahmapiili. Jalkautuva työ, kuten tilatyökin tarjoaa paljon mahdollisuuksia ja niillä on luonnollisesti suuri vaikutus joidenkin nuorten elämään. Yhteisten kokemusten ja tietojen jakaminen onkin merkittävä voimavara ja resurssi yhteistyössämme nuorten parissa toimivien tahojen välillä”, kertoo Aarni Laulu, vt. nuorisotyönohjaaja Kittilän seurakunnasta.

”Monenlaisia toimintoja ja termejä on tullut viime vuosina nuorisotyön ympärille, mutta kaikkihan on pohjimmiltaan samaa nuorisotyötä, jota tehdään vain erilaisilla tavoilla ja eri paikoissa.” tuumaa Alaraatikka.

OULU

Janne Myllylä (kuvassa) ja Marko Tiusanen
Kaasi-toiminnan ohjaaja ja palvelupäällikkö
Oulun nuorisopalvelut

Oulun nuorisopalveluiden jalkautuvan nuorisotyön tiimiä kutsutaan Kaasi-toiminnaksi. Työ kuuluu organisaatiossa nuorisotyötä tukeviin palveluihin ja se on vakiintunut kunnan omaksi toiminnaksi hiljattain hankekausien jälkeen. Tiimin lisäksi jalkautumisia tehdään yhteistyössä alueellisen nuorisotyön ja joskus myös muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Työ painottuu Oulun keskustan alueelle, mutta myös alueelliset jalkautumiset nähdään tärkeänä, ja toimintamallia kehitetään koko ajan.

Jalkautuvassa nuorisotyössä pyritään tavoittamaan myös niitä nuoria, jotka eivät syystä tai toisesta etsiydy muihin nuorisotyön palveluihin, kuten nuorisotaloille. Yhteistyötä kehitetään muun muassa uuden kauppakeskusnuorisotilan kanssa. ”Nuorisotyön palveluiden kokonaisuutta ja sisäistä synergiaa kehitetään koko ajan, jotta työmuodot ja työntekijät voivat tukea toisiaan parhaimmalla mahdollisella tavalla”, Tiusanen kuvailee.

Työn tarkoituksena on olla mahdollisimman paljon läsnä nuorten luontaisissa toimintaympäristöissä. Jalkautuvassa työssä tehdään myös palveluohjausta tarpeen mukaan, mutta pääpaino on arkisissa kohtaamisissa ja läsnäolossa. ”Meillä on moniosaava ja moninainen tiimi jalkautumassa. Kohtaamme kaikki nuoret sensitiivisesti”, kuvailee Myllylä.

Jalkautuvan työn yhtenä tarkoituksena on myös tuoda nuorisotyötä näkyväksi aikuisille ja ammattilaisille. Muiden tahojen, kuten järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö jalkautuvassa nuorisotyössä määrittyy toimijoiden omien resurssien mukaan ja on tällä hetkellä satunnaista. Yhteistyötä tehdään muun muassa koulujen kanssa esimerkiksi vanhempainilloissa. Muita yhteistyötahoja ovat Ankkuri-tiimi, Walkers-toiminta ja poliisi.

”Niin kunnalliset toimijat kuin kolmannen sektorin jalkautuvat tekevät Oulussa loistavasti yhteistyötä ja toiminnan visio on kaikilla pääsääntöisesti samankaltainen. Tärkeimpänä hyötynä meille yhteistyössä on tilannekuvan ylläpitäminen nuorten hyvinvoinnista ja käyttäytymisestä asiaan vaikuttavineen ilmiöineen. Alueemme keskukset ja kunnat, Oulu mukaan lukien, ovat kuitenkin väestömäärältään ja rakenteeltaan sellaisia, joissa nuoriin voidaan vaikuttaa varsin tehokkaasti”, kertoo ylikonstaapeli Antti Tikkanen Oulun poliisilaitoksen valvonta- ja hälytysyksiköstä.

Myllylä ja muutkin Kaasi-tiimiläiset osallistuvat Julkisten tilojen nuorisotyön verkoston tapaamisiin.

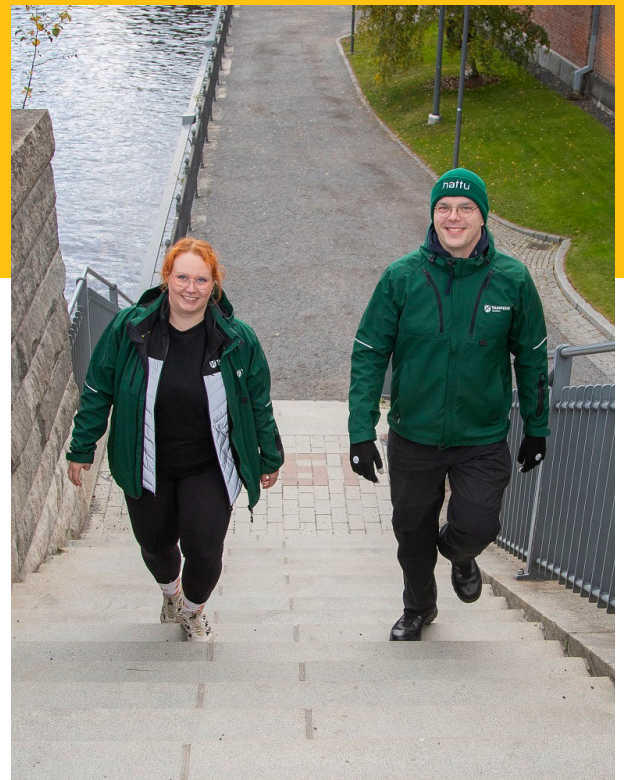
”Verkostossa olo on tosi tärkeää oman työn kannalta. Osallistuminen tuo uusia näkemyksiä ja vahvistusta. Parhaimmillaan kehitetään jalkautuvaa työtä yhdessä, puhutaan samoista asioista ja ilmiöistä ympäri Suomen. On ollut tosi hienoa päästä vierailulle muiden verkostolaisten kuntiin tutustumaan heidän tapaansa tehdä. Mukaan on tarttunut konkreettisia vinkkejä omaan työhön, esimerkiksi tilastointiin liittyen”, kertoo Myllylä.

TAMPERE

Elisa Laitonen ja Jarkko Sirainen
Erityisnuorisotyöntekijät
Tampereen nuorisopalvelut

Tampereella jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään vakituisesti erityisnuorisotyöntekijätyöparin voimin. Tampereella ei ole muita toimijoita tekemässä säännöllistä jalkautuvaa nuorisotyötä alle 18-vuotiaiden parissa. Joskus mukana on isompi porukka tai työpari esimerkiksi alueellisesta nuorisotyöstä, mutta varsinaista toimintamallia tähän ei ainakaan toistaiseksi ole.

Jalkautuvaa työtä tehdään pääosin keskustan alueella ja tarpeen mukaan eri alueillakin. Keskustan alueella jalkaudutaan paljon kauppakeskusympäristössä. Jalkautuva nuorisotyö kuuluu Tampereella liikkuvan erityisnuorisotyön tiimiin, johon sen lisäksi kuuluu nuorisotyön palveluita katvealueille tarjoava liikkuva asuntoauto Liikkis. Tamperelaisella jalkautuvalla nuorisotyöllä on tunnettu, vahva brändi. Sekä nuoret että aikuiset tuntevat työmuodon hyvin. Mukana on aina joitakin konkreettista välineitä kohtaamistilanteen jäänrikkojiksi, esimerkiksi tikkareita, vettä tai kondomeja.

Yhteistyötä tehdään muun muassa seurakunnan nuorisotyön, Nojien eli Nuorten palvelu ry:n nuorten omien järjestyksenvälvojen, poliisin ja sosiaalityön kanssa.

”Meille kunnan jalkautuva nuorisotyö on erittäin merkittävä yhteistyökumppani. Heidän ansiostaan meillä on ajantasainen yleinen näkymä keskustan tilanteesta ja siitä mitä nuorille siellä kuuluu. Jalkautuvat osaavat kuvata millaisessa ympyröissä nuoret aikaansa viettävät, vaikka he eivät kaikkia nuoria henkilökohtaisesti tiedäkään. Tarvittaessa myös asiakasohjaukset heille onnistuvat hyvin, varsinkin jos heillä on jo kontakti kyseiseen nuoreen luotuna”, kertovat sosiaalityöntekijät Sirpa Määttä ja Jenni Vadén Tampereen sosiaali- ja kriisipäivystyksestä.

Tampereen jalkautuvat työntekijät myös kouluttavat nuorisopalveluiden omaa henkilöstöä tai vapaaehtoisia muun muassa koulujen päättäjäispäivän jalkautuvaan työhön. Lisäksi koulutusta tarjotaan muun muassa McDonaldsin henkilökunnalle ja omasta työstä kerrotaan myös Nojien koulutuksessa.

Jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään pääosin virka-aikojen ulkopuolella, mutta erilaisille palveluille olisi usein silti tarvetta. Kohtaamisissa nuorten kanssa palveluohjataan, tehdään ehkäisevää päihdetyötä, joskus suoranaista päihdetyötä ja joskus pyritään riskien minimointiin.

”Joskus on aika yksin nuorten asioiden kanssa. Kun kello on 23, ei ole muita palveluita. Muutenkin palvelut ovat aika pirstaleisesti löydettävissä, byrokratiaa on paljon.”, Laitonen ja Sirainen huokaavat.

Jalkautuvaa nuorisotyötä on tehty ja tehdään Tampereella koko ajan tunnetuksi. Pitkäjänteinen työ kaduilla ja eri toimintaympäristöissä on onnistunut silloin, kun nuori kokee työntekijän turvalliseksi ja uskaltautuu juttelemaan.

”On nuoria, keiden kanssa vaan morotetaan ja joidenkin kanssa kohdataan ja jutellaan päivittäin. Nuoret tietävät, että olemme läsnä ja tarjolla tarvittaessa. Ehkä me ollaan luotu jo aika hyvä brändi. Että noi vihreetakkiset on hyviä tyyppejä”, Laitonen kertoo.

Laitonen ja Sirainen ovat Julkisen nuorisotyön verkoston aktiivisia jäseniä.

”Verkosto on tosi hyvä, ei tarvii itekseen räpiköidä täällä. Kunnallisen työn malleja jalkautumiseen tai kauppakeskustyöhön ei oo kaikkialla tai ainakaan lähellä saatavilla. Verkostossa on ihana huomata, että on muitakin elisoita ja jarkkoja, jotka tekee samanlaista työtä. Ilmiöiden peilaaminen on myös tärkeätä, että ei me olla täällä vainoharhaisia. Asiat saa myös kasvot verkostossa. Ei tarvii mennä nettiin ettimään ja miettimään, kun tietää jo, kenelle voi tarvittaessa soittaa”.

ESPOO

Ville Sirviö

Jalkautuva etsivä nuorisotyöntekijä
Espoon nuorisopalvelut

Espossa jalkautuva nuorisotyö kuuluu etsivän nuorisotyön tiimiin ja samaan kokonaisuuteen Ohjaamotalon kanssa. Se on myös osa nuorisotyö raiteilla -toimintaa yhteistyössä eri pääkaupunkiseudun toimijoiden kanssa. Jalkautuvaa nuorisotyötä tekevät ovat etsiviä nuorisotyöntekijöitä. Tärkeimpänä tavoitteena on nuorten kohtaaminen julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa Espoon eri alueilla. Etsivä työtehtävä tuo kohtaamisiin tiiviimmin palveluohjauksen ja kasvatustalkoot. Ikä vaikuttaa luonnollisesti kohtaamisiin, asiat ovat erilaisia 7.-luokkalaisten kuin 25-vuotiailla. Suurin osa kohdatuista nuorista on kuitenkin alaikäisiä. Vanhemmille nuorille voidaan tarjota muun muassa tukea itsenäistymiseen tai velka- tai päihdeneuvontaa. Asiakastapaamisia voidaan tarvittaessa sopia kohtaamisten aikana, vaikka lauantaille tai nuoren kotiin. Työ on joustavaa ja reagointi on nopeaa.

Espossa jalkautuvassa nuorisotyössä on kaksi kärkeä: nuoria kohdataan ryhmänä, ilmiöpohjaisestikin, kun taas etsivän työn otteella kohtaamisissa mennään enemmän yksilötasolle. Työtä tehdään vahvassa yhteistyössä moniammatillisen tiimin ja eri verkostojen kanssa. Tällöin resursseja voidaan hyödyntää tehokkaasti. Tietoa ja oikeanlaista tukea saadaan oikeaan aikaan sitä tarvitseville nuorille.

”Nuorisotyö on nuorisotyötä. Tarvitaan monenlaista otetta ja se määräytyy kaduilla tilanteen mukaan. Etukäteen ei voi koskaan määrittellä esimerkiksi sitä, mistä tänään keskustellaan. Erilaiset työmuodot tukevat parhaimmillaan toisiaan.”, kuvailee Sirviö.

Jalkautuvaa työtä tehdään työparina siellä, missä espoolaiset nuoret ovat ja kuntarajoista välittämättä. Työalue on siis käytännössä lähes koko pääkaupunkiseutu. Työpari voi illan

mukaan olla myös joku yhteiskumppaneista, esimerkiksi seurakunta, järjestöt tai toinen kunta. Työvuorosuunnittelu tehdään tiimin kesken joustavasti. Verkostot ovat niin laajat, että työpari löytyy aina lyhyelläkin varoitusajalla, WhatsApp-ryhmiä on runsaasti eri toimijoiden kesken. Paikasta toiseen liikutaan ketterästi julkisella liikenteellä. Työn tunnisteena käytetään nuorisotyö raiteilla -vaatetusta, joka on jo vahva brändi. Työtä tehdään näkyväksi koko ajan myös aikuisille. Työntekijöillä on moninaista kieli-, uskonto-, ja kulttuuriosaamista.

Espoossa jalkautuvat etsivät nuorisotyöntekijät tekevät myös espoolaisten nuorten rikos- ja riita-asioiden sovittelua sekä katusovittelua Länsi-Uudenmaan sovittelutoimiston ja Ankkuritiimin kanssa. Alun perin sovittelutyöhön on käyty Aseman Lapset ry:n Katusovittelu- koulutus. Suuri hyöty sovittelussa tulee siitä, että iso osa nuorista tunnetaan etukäteen ja työ voi jatkua vielä sovittelun jälkeen. Tukea viedään myös nuorten kotiin tarvittaessa. Sovittelutyöhön tuodaan nuorisotyön ammattitaitoa.

”Sovitteluprosesseihin tulee iso hyöty siitä, että jalkautuvat nuorisotyöntekijät usein tuntevat nuoria jo ennestään ja voivat jatkaa työskentelyä sovitteluprosessin jälkeen. Työajat ovat joustavia. Sovitteluja voidaan tehdä myös ilta-aikaan tai päivisin esimerkiksi kouluilla. Jalkautuvan nuorisotyön kautta sovittelutyöhön on tullut mukaan muitakin yhteistyötahoja ja työskentelyssä fokus on aina nuorissa. Yhteistyö toimii hyvin.”, kertoo sovittelujohtaja Lars Rikberg Länsi-Uudenmaan sovittelutoimistosta.

Jalkautuvat nuorisotyöntekijät tuntevat paljon nuoria laajalta alueelta ja hyödyntävät suhteitaan nuoriin sovittelujen lisäksi muun muassa Puolustusvoimien kutsunnoissa. Asioihin on helpompaa ja nopeampaa tarttua silloin, kun jo tunnetaan. Eri ammattilaisverkostoissa tuodaan aina nuorten ääntä esiin.

Sirviö kuvailee Julkisten tilojen verkostoa tärkeäksi valtakunnalliseksi yhteistyökanavaksi.

”Juti-verkostosta saa vertaistukea. Työ kehittyy ja nuorten maailma ja ilmiöt muuttuvat. On tärkeää jakaa asioita ja olla valmis kehittämään itseään ja omaa työtään koko ajan. Parhaimmillaan konkreettisesti tehdään vierailuja, joiden aikana vahvistetaan ja peilataan omaa ajattelua yhdessä samaa työtä tekevien kanssa”, Sirviö kertoo.

Muita materiaaleja

- [Julkisten tilojen nuorisotyön verkoston materiaalipankista](#)
Kanuunan nettisivuilta löytyy verkoston tapaamisiin liittyviä materiaaleja vapaasti hyödynnettäväksi. Saatavilla on esimerkiksi jalkautuvan työn turvallisuuteen, kirjastonuorisotyöhön tai erilaisiin hankkeisiin liittyviä materiaaleja.
- [Yhteisin askelin - jalkautuvan nuorisotyön käsikirja](#) jäsenetelee jalkautuvaa nuorisotyötä kuntakentällä Helsingin, Espoon ja Vantaan kuntien toimesta.
- Järjestökentällä on omia toimintamalleja jalkautuvaan nuorisotyöhön liittyen.

